

ANDREU SÀBAT. EL NOTARI DEVOT DE SANTA CATERINA

Aquest article és una part del treball que Àngela Batlle del Molino va fer durant el 5è curs de la carrera de Filologia Catalana. Aquí presentem només la introducció. El gruix del treball fa referència a l'estudi de la grafia, la fonètica, la morfologia, la sintaxi i el lèxic de l'obra d'Andreu Sàbat.

Andreu Sàbat va néixer a Torroella de Montgrí el 1608. Era fill de Margarida Sàbat i de Nicolau Sàbat, notari de la vila.

Seguint les passes del seu pare, va ser notari de Torroella en dos períodes. El primer del 1650 al 1651 i el segon del 1656 al 1660. Les funcions d'aquest càrrec consistien, per una banda, a portar l'escrivania local. Per tant, era un bon coneixedor de tot l'arxiu municipal i dels béns de l'Hospital de Pobres, com ara rendes i testamentàries. Per altra banda, també s'ocupava de tota la burocràcia corresponent a la capella de Santa Caterina, és a dir, la recopilació i la revisió dels llibres censals i de comptes existents i la recollida i anotació d'altres dades d'interès. També va ocupar el càrrec de clavari i paborde de la capella.

Fins aquí, és el típic notari, dedicat a l'administració de la vila. Va ser també secretari i cònsol de la Universitat. I no cal dir que en va ser defensor durant les repetides guerres amb França i Castella, amb el grau de capità.

Ara bé, Andreu Sàbat també destaca per ser una gran devot de santa Caterina i per haver produït un conjunt d'escrits on lloa i narra la història de la santa. Així, doncs, al llarg de la seva vida, Sàbat combinà dues activitats: la de notari i la d'escriptor.

Andreu Sàbat va morir a Torroella de Montgrí el dia 27 de març de 1676 i va ser enterrat a l'església parroquial, davant de l'altar de sant Bartomeu, l'actual altar de sant Josep.

Els escrits d'Andreu Sàbat

Andreu Sàbat va escriure tan aviat en prosa com en vers i amb gran varietat de gèneres i de formes, entre elles: vides de sants, goigs, comèdies, és a dir, un conjunt de composicions que podríem englobar dins de la literatura religiosa.

La història de santa Caterina (1672). Una obra hagiogràfica

És una obra classificada dins de la literatura religiosa, però per aquest fet no hem de desvirtuar el seu caràcter llegendarioliterari: la primera part de l'obra està dedicada a la narració de la vida i del martiri de santa Caterina; o historicoenciclopèdic: la segona part és la descripció del lloc on se situa la santa casa i quins foren els seus fundadors; la tercera, finalment, és un aplec de miracles obrats per la intercessió de santa Caterina.

Portada del Llibre de la Verge Reyna y Martyr Santa Catharina Alexandrina, y de sa Santa Casa en la montanya de Mongrí, y en la vall de aquella dit Font Aribosa Construida. Compost Per Andreu Sabat Notary Real de la Vila de Torroella de Mongrí Any mil sis Cents setanta y dos. Dirigit als Il.lustres y Savis Consols y Consell de la Universitat de la Vila de Torroella de Mongrí. Novament escrit per ma de Dn. Joseph Xaragay y Pi Thinent de la Comp....

També, la història de santa Caterina d'Andreu Sàbat conté una història i descripció de Torroella de Montgrí. Hi trobem referèn-

cies a la situació geogràfica del terme; la descripció del massís del Montgrí i de les illes Medes (el tipus de vegetació i les característiques geològiques també hi són anotades); les seves riqueses basades en les salines, l'arròs, l'aigua, l'oli, les figues, juntament amb els problemes econòmics amb l'administració; característiques dels monuments i de les architectures representatives de la vila i dels pobles veïns; dades d'èpoques de guerra, fam, contagis, pestes, aiguats; l'estada de reis i cavallers a la vila; incisos a la xafarderia d'un poble; i, a més, una informació de l'estat de la llengua molt interessant, ja que és en aquestes obres on trobem els reductes més sòlids de la llengua catalana durant aquests segles de l'edat moderna. I ho és, perquè en bona part va dirigida al poble. Es tracta, doncs, d'unes obres escrites, en general, en un estil espontani, sense artificis, concebudes sense intenció exclusivament literària, que ens ofereixen l'ús del català des d'un angle social molt interessant i, a voltes, d'una actualitat colpidora.

El propòsit fonamental d'Andreu Sàbat és, sens dubte, el de subministrar tota la informació útil, dins de les coordenades ideològiques de l'època, que ha pogut recopilar sobre la vida i el martiri de santa Caterina. Aquesta devoció per la santa, reiteradament explícita al llarg de la seva producció, l'indueix també a narrar els miracles de la santa i així, de retruc, la vida quotidiana d'una vila de l'Empordà. I és en aquesta combinació d'elements escrits en la llengua del poble on crec que recau l'interès que tenen els papers d'Andreu Sàbat, els quals, a més de ser la memòria d'un poble, són un arxiu de saber. Dissortadament però, aquesta font d'estudi, de la vida i en general del *modus vivendi* de la societat del sis-cents, és a hores d'ara pràcticament inèdita.

L'original (s. XVII) i les còpies (s. XVIII) de Josep Xaragay i Pi i de Miquel Púbol i Litró

Actualment no conservem l'original d'aquesta obra del segle XVII. Tenim testimonis però, que ens n'avalen l'existència. Al segle passat, el periodista gironí Joaquim Ferrer i Vidal (propietari del manuscrit de Sàbat) féu la transcripció parcial de l'obra, en concret de la primera part, on es descriu la fundació de l'ermita. La transcripció fou publicada a la *Revista de Girona*.

L'obra en qüestió s'estructura en tres actes o jornades: la primera jornada representa la conversió de la santa; la segona, la confessió de la seva fe davant de l'emperador, i la tercera representa el martiri i la mort de la verge.

Tenim també notícies sobre les representacions que es realitzaren de l'obra, ambdues a Torroella. La primera fou el 27 d'agost de 1758 i la segona l'1 de juny de 1803. De la primera representació, que va ser el mateix any en què es va escriure la segona còpia de la història de santa Caterina portada a terme per Joaquim Púbol i Litró, podem llegir com es repartiren els principals papers de la peça teatral i quins actors intervingueren:

Santa Caterina	—————	Joan Puig (fideuer)
Emperador	—————	Josep Oliver (pagès)
Emperadriu	—————	Bartomeu Mestres (flaquer)
La Mare de Déu	—————	Pere Vidal (sastre)
Àngel de la Guarda	———	Josep Vergonyós (fuster)
Capità	—————	Joan Soteras (sastre)
Ermità	—————	Joan Púbol

És interessant observar que aquesta llista és feta en català. Així doncs, realment és escrita en castellà la comèdia o en català? Si fos així, seria una de les poques mostres de teatre català del sis-cents.

Actualment, l'original d'aquesta peça clau dins de la producció del nostre autor és en propietat d'un particular.

Àngela Batlle del Molino